

Poliitikon arvostelukyvystä

KARI PALONEN

Tarkastelen tässä poliitikkoa historiallisena ideaalityyppinä, jota vasten erittelen poliitikkokritiikin päämuotoja. Tämän jälkeen kyseenalaitan sovinnaisen puheen asiantuntemuksen ja tieteen suhteista politiikkaan ja lopuksi eksplisiin lyhyesti poliitikolle spesifin kompetenssin ja arvostelukyvyn käsitettä. Esitykseni käyttää hyväksi Max Weberin *Politik als Beruf* vuodelta 1919 (Weber 1994b), joka on edelleen ainoa laajempi esitys poliitikon ideaalityypistä (ks. myös Palonen 2002).

Poliitikko – historiallinen ideaalityyppi

Max Weberin mukaan poliitikkoja on vain länsimaissa (*im Okzident*) (Weber 1994b, 41–42, 54). Tätä länsimaista perintöä kannattaa puolustaa. Erityisesti ”politiikasta elävän” ammattipoliitikon tyyppi on kuitenkin varsin uusi ilmiö, joka on yhteydessä äänioikeuden laajentamiseen 1800-luvulla. James Brycen (1995, alkup.1889/1914) ja Moisei Ostrogorskin (1993, alkup. 1903/1912) klassiset esitykset tekevät selväksi, että ammattipoliitikon nousu alkaa *the spoils systemin* käyttöönotosta USA:ssa Andrew Jacksonin presidenttikaudella (1829–1837) (ks. Bryce 1995, 805–813). USA:ssa vaaleja oli niin paljon ja niissä paljon voitettavaa ja hävittävää, että puolueiden kampanjat vaativat omat organisaationsa ja

ammattilaisensa, päätoimisen ja palkatun ammattipoliitikon.

Toinen poliitikon ideaalityypin lähtökohta on brittiläinen parlamentaarikko. 1700-luvun kuudessa Britannian parlamenttiin vakiintui menettelytapa-, puhe- ja äänestyskäytäntöjä, joiden taitava hallinta erotti poliitikot tavallisista parlamentin jäsenistä. Brittiläinen *cabinet government* (ks. Bagehot 2001) merkitsi sitä, että parlamentin tärkeimmäksi tehtäväksi tuli hallituksen valitseminen ja erottaminen, ja johtavat poliitikot olivat ministeriainesta. Parlamentaarisen politiikan taitava mutta palkaton ja osaikainen poliitikko, taustaltaan yleensä *gentleman* eli *gentryn* jäsen (ks. Weber 1994b, 51), oli ainakin vuoden 1867 parlamenttireformiin asti ihailun kohde, ja sen jälkeenkin monet konservatiivit ihailivat tällaista poliitikkoa – menneessä aikamuodossa (ks. esim. *Politics as a Profession*, 1869). Ranskan kolmas tasavalta, jossa parlamentti oli vahva, mutta hallitukset ja puolueet heikkoja, aktualisoi uudelleen parlamentaarisen poliitikkotyypin (ks. Barthou 1923; retorisesta parlamentista ks. Rousselier 2000).

Se mitä nykyisin kutsutaan poliitikoksi, on paljolti näiden kahden tyypin sulautuma. Weberin ilmaus *Honoratioren* (Weber 1994b, 59–64) kuvaa sitä, kuinka vaaleista ja joukkokannatuksesta piittaamaton, herrasväen harrastelijapuolueiden amatööripoliitikko oli ensimmäisen maailmansodan jälkeen muuttunut anakronismiksi. Kuitenkaan vaali- ja puolueorganisaatioihin kiinnittynyt toimitsijapoliitikko ei koskaan saavuttaneet sellaista ylivaltaa parlament-

1. Avauspuheenvuoro politiikan tutkimuksen päivillä Jyväskylässä 10.1. 2002.

tiin ja hallitukseen nähden kuin mitä esimerkiksi Ostrogorski pelkäsi. Poliittisen kalenterin tihentyminen on kuitenkin edellyttänyt parlamentaarisen poliitikon muuttumista päätoimiseksi ja palkatuksi: esimerkiksi opiskelijat eivät suostu siihen, että professori hoitaisi virkaansa kansanedustajuuden sivussa. Korko- ja osinkotulojensa varassa puhtaasti politiikalle eläviä ammattipoliitikkoja (Weber 1994b, 54–55) ei enää juuri ole edes kuriositeetteina.

Poliitikon kaksinainen lähtökohta täsmentää myös kritiikkiä: antidemokraattinen ja antiparlamentaariset poliittikkokritiikki ovat eri asioita. Edellisellä tarkoitan sitä nostalgiaa, joka ammattimaisen, päätoimisen ja palkatun poliitikon kritiikkiä keppihevosenä käyttäen kohdistuu siihen, että politiikka ei ”enää” ole herrasmiesten harrastus, vaan kuka tahansa voi sekaantua siihen ja siitä on tullut osa ihmisten päivittäistä elämää. Tämä 1800-luvun viimeiseltä kolmannekselta lähtien toistettu kritiikki kohdistuu vaaleihin ja puolueisiin mekanismeihin, jotka vaativat politiikan professionalisointia. Myös ultrademokraattista kritiikkiä, joka kaipaa amatööripoliitikkoja ja haluaa korvata parlamentit neuvostoilla tai suoran toiminnan ”liikkeillä”, uhkaa sama nostalgia ja diletantismin ihannoiti.

Antiparlamentaarisen kritiikin lähtökohta on, että poliitikot vain puhuvat, että parlamentti on paikka jossa puheliasuus (*bavardage*) on vallalla. Tämä kritiikki on 1900-luvun alusta lähtien kuulunut niin monarkistien, äärioikeiston, byrokraattien ja teknokraattien kuin myös anarkistien ja muiden suoran toiminnan vaatijain vakiotopoksiin. Tälle kritiikille tyypillistä on vaatia, että sanat on erotettava teoista, julistaa, että poliitikot eivät ymmärrä, että ”asiat sinänsä” vaativat nopeita ratkaisuja tai että vaaleilla valitut parlamentaarikot ovat pakostakin diletanteja jne. Populistisessa variantissa kansanedustajat ovat liiaksi irtaantuneet äänestäjistään ja vaaditaan imperatiivista mandaattia, kun taas antipopulistisessa variantissa kansanedustajat ovat liiaksi sidoksissa vaaleihin ja äänestäjiin eivätkä ymmärrä ”kokonaisuutta” tai ”asian vaatimuksia”.

Antidemokraattisen ja antiparlamentaarisen poliittikkokritiikin yhdistävä olettaamus, että poliitikoista on tullut ihmisryhmä, joka elää omassa maailmassaan. Samat ihmiset moittivat po-

liitikkoja sekä siitä, että heistä on tullut ammattilaisia, että siitä, että poliitikko ei kuitenkaan ole ”oikea” ammatti.

Keskustelu niistä ”kyvyistä” ja ”kompetensseista”, joita poliitikoilta vaaditaan, oli keskeistä 1800-luvun poliittisessa teoriassa. Käsite *citoyen capacitaire* edellytti, että politiikka ei edellytä omaisuutta tai asemaa vaan pikemminkin erityisiä kykyjä (debatista ks. Rosanvallon 1992; Guizot’sta ”kykypoliitikon” puolustajana myös Rosanvallon 1985). Ajatus säilyi keskeisenä parlamentaarisen, demokratiaan epäillen suhtautuvan poliittikkotyypin puolustuksessa koko 1800-luvun (ks. esim. Bagehot 2001). Lähinnä asiantuntijavaltaa legitimoivat suuntaukset aktualisoivat uudelleen idean ensimmäisen maailmansodan jälkeen, mutta käsitys pätevyyden suhteellisuudesta ja moniulotteisuudesta politiikasta puhuttaessa nousi yhtä lailla esiin (ks. esim. Giraud 1931).

Edustuksellisen demokratian juoni on se, että ”kansalaiset” eli Weberin termiä käyttäkseni tilapäispoliitikot (Weber 1994b, 41) valitsevat keskuudestaan edustajikseen niitä, joiden voi olettaa olevan erityisen perehtyneitä, kiinnostuneita ja valmiita käsittelemään poliittisia kysymyksiä, samalla kun hallitusvalta pysyy määrääkäsena ja tilapäispoliitikkojen kontrollissa. Weberin käsite *Gelegenheitspolitiker* viittaa sekä tilapäiseen politikointiin että tilaisuuteen ryhtyä ammattimaiseksi poliitikoksi. Demokratisoituminen ei edellytä eikä vaadi kaikkien poliittisen kompetenssin ”tasoittamista”, mutta politiikka vaatii tiettyä erityiskompetenssia maallikkojen kontrollissa.

Mutta poliittinen pätevyys ei ole tutkintojen, ”tiedon”, ”asiantuntemuksen” tai edes ”tieteen” tuottamaa pätevyyttä. Sekä antidemokraattisen että antiparlamentaarisen poliitikon kritiikki on keskeisesti nojautunut tieteen auktoriteettiin. Seuraavassa kyseenalaistan sen oppikirjamaisen tiedekonseption, jolla tätä tieteen etusijaa politiikasta ja sen edellyttämää tieteen ja politiikan kategorista erottamista toisistaan on tapana legitimoida.

Tutkija osittaispoliittikkona

Olen mielihyvin valmis erottamaan akateemisen kirjoitustyylin esimerkiksi journalismista – jos myönnetään, että journalistiset analyysit

ovat usein parempia kuin tutkimukset, etenkin silloin kun käsitellään oman ajan ilmiöitä. Mutta tieteen kohottaminen auktoriteetiksi, jonka nimissä puolustetaan milloin mitäkin asiaa, herättää samanlaista epäluuloa kuin mikä tahansa muukin auktoriteettien palvonta. Samalla tavalla kun Tuija Pulkkinen *Naistutkimus*-lehdessä korostaa naistutkimuksen poliittista luonnetta ja vaatii irtisanoutumista ”tiedeuskosta” (Pulkkinen 2001), politologienkin tulee olla ”ateisteja” tiedepuheen suhteen.

Yrjö Ruudun (1935) jälkeen kukaan politologi ei ole julistanut, että politiikan tutkimuksen lisääminen parantaa politiikan tasoa. Monet myöntävät pettyneensä olettamuksessaan, että opiskelemalla psykologiaa oppii tuntemaan ihmisiä. Sen sijaan ekonomistit tuntuvat edelleen uskovan, että kun heidän resurssiaan lisätään, ”maan talous saadaan kuntoon”.

Kansantaloustieteen professorina pääosan akateemisesta urastaan tehnyt Max Weber näki jo sata vuotta sitten, että tämä on harhakuva. Weberin mukaan kansantaloustiede liittyi luontevasti luonnonoikeuden ja rationalismin maailmankatsomuksiin ja sisälsi optimistisen uskon todellisen rationalisoitavuudesta. Tuollainen tiede esti omien lähtökohtiensa problematisoinnin (Weber 1973a, 185). Weberin tulkinta korostaa tieteen arvioinnin radikaalisti historiallista luonnetta. Perehtyminen tieteenhistoriaan auttaa ymmärtämään, että ainakaan ihmistieteissä ei mene montakaan vuotta, kun se mikä tänään esitetään tietona, julistetaankin huomenna vanhentuneeksi samalla kun monet vanhat teoriat ja tulkinnat aktualisoidaan uudelleen väittelyssä vakavasti otettaviksi. Historiaton näkemys tutkimuksen ”edistyksestä” ja sitä vastaava välinpitämättömyys oman alan historiaa sekä historiallisen lähestymistavan kriittisen aparaatin soveltamisesta myös tieteiden historiaan on tiedeuskonnon tukipilareita.

Historiallisesti tarkastellen kunkin ajanjakson totena pidetyistä tai selitysvoimaltaan parhaiksi uskotuista teorioista tulee akateemisia muoteja. Jälkikäteen nämä muodit näyttävät rasittavan yhdenmukaisina jargoneina, joita opetellaan ja toistetaan mitä erilaisimmissa yhteyksissä. Esimerkiksi monissa byrokraattisissa asiakirjoissa Suomen Akatemian myöten 1960- ja 1970-lukujen sosiologian rakenteet ja funktiot edelleenkin esitetään ikään kuin tosio-

lioina, ja poliitikkojen sanastosta paistaa usein kovin selvästi läpi se, millä vuosikymmenellä, millä tieteenalalla ja missä yliopistossa he ovat aikanaan opiskelleet.

Akateemiset muodit ovat tarkoittamaton seuraus tiedepaatoksesta, ja niiden seuranta opettaa lukemaan edistyspuheita parodioina. Sama koskee myös pyrkimystä ajatella oikein, ”etsiä totuutta” tiedeuskovaisten murteella. Esimerkiksi sosiaalipoliitikan professori Jeja-Pekka Roos julistaa uskonvarmasti: ”Periaatteessa missä tahansa tilanteessa on mahdollista löytää totuus ja se on juuri tutkimuksen pyrkimys” (*Helsingin Ssanomat* 22.12. 2001). Akateemisissa kamppailuissa totuuspuolue on osapuoli, joka julistaa, että jokin olio tai voima olisi asettanut kaikille tutkijoille yhtenäisen ”tehtävän”, totuuden etsimisen. Kuitenkin esimerkiksi historiantutkimuksessa yleisesti ymmärretään, että tutkimuksen tavoitteeksi riittää aikaisempien tulkintojen revisio, *Umschreibung* Koselleckin terminologialla ilmaistuna (ks. Koselleck 1988).

”Uskonnollisesti epämusikaaliseksi” julistautunut Weber on objektiivisuusartikkelissaan korostanut, että tieteessä tärkeää ei ole kulloisetkin teoriat tai ”tulokset” vaan erilaisten perspektiivien – eri teorioiden, tutkimusotteiden, koulukuntien, tieteenalojen, yliopistojen – välinen kamppailu, johon kuka tahansa tutkija voi koko ajan tuoda uusia perspektiivejä koeltavaksi. Yhden opin ylivalta, näytti se kuinka vastaansanomattomalta tahansa, merkitsee Weberille monoteismia tai monopolia, joka ei toteudu spontaanin yhteisymmärryksen vaan sellaisen politikoinnin kautta, jossa kilpailevat teoriat julistetaan illegitiimeiksi.

Toisin sanoen se, mitä ”tieteellä” tarkoitetaan, tulee ymmärtää toisin kuin oppikirjoissa ja tiedeuskovaisten julistuksissa. Perspektiivisessä näkemyksessä tieteessä ei ole kysymys kulloinkin todeksi uskottujen teorioiden joukosta. Pikemminkin tiede tarkoittaa sitä erityistä pelikenttää, jolla teoriakamppailua käydään, ylläpidetään ja provosoidaan. Eikä kenelläkään ole etukäteen valmiita kriteerejä sille, mihin päämääriin pelissä pyritään, miten pelataan ja miten pelin siirtoja arvioidaan. Tämä ei suinkaan tee tieteestä vähemmän vaikeaa, mutta epäilemättä moniulotteisempaa peliä kuin totuuspuolueen teksteissä.

Weberin objektiivisuusartikkelissa selkeästi esitetylle tiedekonseptiolla on oma historiansa. Antiikin sofistit jo esittivät ajatuksen, että mille tahansa ajatukselle voidaan esittää vastaväite. Renessanssin retoriikka nojasi asioiden tarkasteluun molemmilta puolilta (*in utramque partem*) (ks. esim. Skinner 1996). Weberin perspektivismi oli tietysti velkaa myös Friedrich Nietzsche, jonka yhteydet antiikin retoriikkaan ja sofistiiikkaan on viime aikoina saatu paremmin näkyviin.

Perspektivistinen käsitys tieteestä on siis ”ateistinen” ja retorinen. Tähän liittyy se, että tiede ja politiikka eivät suinkaan ole erillisiä asioita vaan yhteen kietoutuneita. On harhaanjohtavaa puhua vain tieteen poliittisista ehdoista ja seurauksista, kun politiikka on sisällä tieteessä, ei sen ulkopuolella. ”Valtaosuuksien tavoittelu ja vallan jakaantumiseen vaikuttaminen”, Weberin politiikkaformulaa siteeratakseni (Weber 1994b, 36), viittaa tieteen pelikentällä sekä uusien perspektiivien luomiseen että olemassa olevien perspektiivien voimasuhteiden muuntamiseen.

Myös tieteessä voidaan erottaa asioiden politisointia ja niillä politikointia. Politisointi merkitsee lähtökohtien tai tulosten kiistanalaisistamista, pelivaran osoittamista sieltäkin, missä sitä ei ole katsottu olevan, toisin sanoen olemassa olevien perspektiivien problematisointia ja uusien konstruktioita. Politikointi merkitsee siirtoja käynnissä olevissa akateemisissa kamppailuissa tutkimuksen teesien ja argumenttien keinoin. Kuvaavaa muuten on, että suomen kielessä argumentin käsitteestä lähes puuttuu se retorinen ja poliittinen ulottuvuus, jota esimerkiksi Quentin Skinner korostaa kirjoittaessaan: ”I take it that to mount an argument is always to argue *with* someone, is always to reason for or against a certain conclusion or course of action” (Skinner 1984, 201).

Ainakin minua tutkimuksessa viehättää sen poliittinen ulottuvuus, ei esimerkiksi pyrkimys ”löytää” yleispätevä ”politiikan määritelmä”. Triviaalien ”totuuksien” sijasta on tavoiteltava tietoisien yksipuolista näkökulmaa (*einseitige Steigerung*, Weber 1973a, 194–195). Näin toimivan tutkijan operaatioita ovat sellaiset retoriset siirrot kuin teoria-auktoriteettien kyseenalaistaminen tai syrjäänpano, vakiintuneiden käsitysten kiistäminen ja spekulointi epäsovinn-

naisilla ajatuksilla, unohdettujen vaihtoehtojen näkyviin tuominen, omien profiloitujen käsitteiden ja tulkintaperspektiivien muodostaminen ja itsepintainen puolustaminen jne. Monissa näissä suhteissa tutkijalla on paljon opittavaa poliitikolta, toisissa suhteissa yleisillä kentillä pelaavat poliitikot voivat oppia tutkijan rajattuja ja mikroskooppisia pelejä analysoimalla.

Kuitenkin tiede on vajavaista politiikkaa. Weberin erottelu *Wertfreiheit*- ja *Wertbeziehung*-käsitteiden välillä (erit. Weber 1973b) viittaa siihen, että tutkimus on lähtökohdiltaan sitoutunutta – kaikki perspektiivit ovat yksipuolisia – mutta päätelmät jätetään avoimiksi. Tutkija ei voi sanoa, mitä pitäisi tehdä – tämä olisi (muiden) poliittisten toimijoiden holhoamista. Tutkija voi tehdä ajatuskokeita ja spekuloida epärealistisillakin mahdollisuuksilla, kun taas poliittinen toimija ei voi radikaalisti pidättäytyä aktueellin tilanteen arvioinnista tai valinnoista siinä toimittaessa. Tutkijan on siis hyvä oppia ymmärtämään itsensä *osittaispoliitikkona*, joka pitää siitä spekulatiosta vaihtoehdoilla, mitä täysimittainen poliitikko ei voi tehdä, ja vierastaa sitä sitoutumista spesifeihin vaihtoehtoihin, mitä tuollainen poliitikko joutuu jatkuvasti tekemään.

Tutkija suuntautuu myös paljon rajatummalta yleisölle kuin yleispoliitikko. Tieteen pelikentältäkin on aina mahdollista tulla ulospelatuksi, mutta eläkevirassa istuva professori on suojatummassa asemassa kuin vaali- ym. tappioiden uhkaama poliitikko. Tutkijalla on esimerkiksi suhteessa enemmän aikaa harkita asioita kuin poliitikolla, eikä häntä provosoida tai inspiroida samalla tavalla uusiin käänteisiin kuin yleisemmällä kentällä pelaavaa poliitikkoa.

Poliitikko pelaajatyypinä

Mutta millainen on se arvostelukyky, joka on tyypillistä poliitikon ideaalityypille? Kommentitini ovat vastauksia antidemokraattiseen ja antiparlamentaariseen poliitikkokritiikkiin ja samalla viitteitä siihen, mitä kaikkea tutkija voi oppia poliitikolta. Tulkintani nojaa hieman oikaistun version näkemyksestäni, että pelivara (*Chance*-kontingenssi) ja kiistanalaisuus (*contestability*) ovat politiikan aktiviteettikäsitteen ymmärtämisen perusehtoja (ks. Palonen 1998).

Poliitikkona toimii siis henkilö, joka osaa

lukea kaikkialta esiin *jonkinlaista* pelivaraa. Sartre käytti moraalivihkoissaan 1940-luvulla ilmausta, että on valittava ”se kastike, jossa tulee syödyksi” (Sartre 1983, 344), mikä on ääriesimerkki siitä, että pelivaraa on sielläkin, missä tulos on annettu ja varmasti tuhoisa toimijalle (vrt. myös Merleau-Ponty 1980 Buharinin valinnoista vuoden 1938 oikeudenkäynnissä). Poliitikko on siis se, joka ei luovuta tällaisessakaan tilanteessa, vaan yrittää ommella ”oman langan kankaaseen” Arendtin (1981, 174) ilmausta käyttäkseni. Olennainen kysymys ei olekaan, onko pelivaraa, vaan se, millaista pelivaraa on, miten erilaiset pelivarat arvioidaan ja miten ratkaistaan se, mitä niistä kulloinkin käytetään. Tässä mielessä poliitikon arvostelukyky edellyttää tilanteiden lukutaitoa ja valmiutta valintoihin.

Kontingenssi merkitsee myös sitä, että poliitikko toimii tilanteissa, joissa valinnoille ei ole koskaan riittäviä perusteita ja jossa niiden seurauksia voi vain rajoitetusti ennakoida ja kontrolloida (vrt. Weber 1994b, 80–81). Poliitikko on ihmistyyppi, joka ei kaipaa pois tällaisesta tilanteesta, ei lamaannu vaan osaa pelata näillä ehdoilla. Tässä mielessä poliitikolle on tärkeämpää pelata kuin murehtia pelin tuloksista, koska nämä ovat kuitenkin aina muista pelaajista ja tilanteen asetelmista riippuvaisia. Poliitikko kuuluu epäilemättä niihin pelivaran hyväksikäytön taitajiin, joita Richard Rorty kutsumalla *strong poets* (Rorty 1989, 28).

Edelleen poliitikko ymmärtää, että ”valtaosuuksien tavoittelu” merkitsee aina kamppailua vallasta, olivatpa vastapelaajat aktuelleja vastustajia, menneiden poliittisten kamppailujen tuotteita tai sitä jäsentymätöntä vastarintaa, jota hänen toimintansa provosoi. Poliitikko ymmärtää, että hän ei ole koskaan suvereeni, eikä voi ”julistaa poikkeustilaa” Carl Schmittin määritelmän mielessä (Schmitt 1979, 11). Pelin metafora sopii luontevasti politiikkaan, ja poliitikko osaa lukea sekä politiikkaa pelien kompleksina myös mitä tahansa usean henkilön pelejä politiikkana.

Poliitikolta edellytetään siis erityistä lukutaitoa, kykyä analysoida erilaisia vaihtoehtoja, asetelmia, regiimejä jne. niiden ”poliittisen merkityksen” suhteen. Juuri tämä on sitä, mitä populaari, sekä antidemokraattinen että antiparlamentaarinen, poliitikkokritiikki vastustaa.

Kun Weber korostaa politiikan sitomista johonkin ”asiaan” (”leidenschaftliche Hingabe an eine ‘Sache’”, Weber 1994b, 74), hän ei suinkaan näe politiikkaa ”asioiden käsittelemisenä” tai ”ongelmien ratkaisemisena”, vaan päinvastoin suhteuttaa kaikki ”asiat” valtakamppailuun, jonka välityksellä asiat saavat kulloisenkin poliittisen merkityksensä. Poliitikko on henkilö, joka osaa ”devalvoida” asiakysymykset niin, että ei tee niistä itsetarkoitusta, että hän ei sitoudu minkään asian täysin härkäpäiseen kannattamiseen tai vastustamiseen, vaan hän ajaa tavoitteita läpi vallan mediumin välityksellä, joka aina saattaa muuntaa noita tavoitteita, ei vain toteutettavuuden vaan niiden merkityksen poliittisen arvioinnin nimissä. Tässä mielessä ei voida erottaa toisistaan ”valtopoliitikkaa” ja muuta politiikkaa, vaan kaikki politiikka käyttää vallan mediumia, jollainen siis voi olla myös vetoaminen poliitikkojen vastaisuuteen. Poliitikko on se, joka osaa ja uskaltaa irrottautua yksinkertaisesta ”asioiden käsittelyn” tasosta ja analysoida niiden poliittista merkitystä.

Edelleen poliitikko analysoi, arvioi ja käyttää hyväksi tilanteita. Tämä politiikkaa singularisoiva hahmo yhdistää temporaalisen (tilaisuus) ja spatiaalisen (tila) puheen eräänlaiseksi läsnäolevaksi momentiksi, jossa erityiset mahdollisuuden arvioidaan reaalisiksi ja otetaan erilaisia ja eriasteisia riskejä pelata niillä. Etäällä oleva tai hitaasti muuttuva toiminnan kokemustila ja odotushorisontti eivät suinkaan ole poissa tilanteesta, vaan niitä luetaan – ”aktualisoidaan” Benjaminin (1980) mielessä – tilanteesta siltä kannalta, mikä merkitys niillä on tilanteelle, millaisia pelivaran rajauksia ja avauksia ne tilanteelle merkitsevät.

Lyhyesti sanoen poliitikko on malliesimerkki henkilöstä, voisi sanoa pelaajatyypistä, jolta vaaditaan sellaista analyysi-, arvostelu- ja valintakykyä, jolla hän kykenee hylkäämään vakiintuneita ajatusmalleja. Poliitikko on henkilö, joka asettaa kontingentin välttämättömän, kaaoksen järjestyksen, katkoksen jatkuvuuden, kiistan yhteisymmärryksen ja pelattavuuden pelin tulosten yläpuolelle. Sekä antidemokraattinen että antiparlamentaarinen poliitikkokritiikki, samoin kuin tiedeuskovaisten paatos, kohdistuvat implisiittisesti juuri tähän politiikon kulttuuriradikalismiin.

LÄHTEET

- Arendt, Hannah. 1981 (1958/1960). *Vita activa*. München: Piper.
- Bagehot, Walter. 2001 (1867). *The English Constitution*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Barthou, Louis. 1923. *Le Politique*. Paris: Hachette.
- Benjamin, Walter. 1980 (1940). Über den Begriff der Geschichte. Teoksessa *Illuminationen*. Frankfurt: Suhrkamp.
- Bryce, James. 1995 (1886/1914). *The American Commonwealth I–II*. Indianapolis: Liberty Press.
- Giraud, Émile. 1931. Le vote obligatoire du point de vue des principes et du bon fonctionnement des institutions représentatives. *Revue du droit public et de la science politique* 48, 473–495.
- Helsingin Sanomat* 22.12. 2001.
- Koselleck, Reinhart. 1988. Erfahrungswandel und Metahodenwechsel. Eine historisch-anthropologische Skizze. Teoksessa Christian Meier ja Jörn Rüsen (toim.), *Historische Methode*. München: DTV.
- Merleau-Ponty, Maurice. 1980 (1947). Humanisme et terreur. Essai sur le problème communiste. Paris: Gallimard.
- Ostrogorski, Moisei. 1993 (1903/1912). *Démocratie et les partis politiques*: Paris: Fayard.
- Palonen, Kari. 1998. Das 'Webersche Moment'. Zur Kontingenz des Politischen. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag.
- Palonen, Kari. 2002 (ilmestyy). *Eine Lobrede auf Politiker. Ein Kommentar zu Max Webers 'Politik als Beruf*. Opladen: Leske+Budrich.
- Politics as a Profession (1869): *Quarterly Review* 126, 273–297.
- Pulkkinen, Tuija. 2001. Tieteen ja totuuden politiikka – feministinen teoria toimii. *Naistutkimus* 3, 48–50.
- Rorty, Richard. 1989. *Contingency, Irony and Solidarity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rosanvallon, Pierre. 1985. *Le moment Guizot*. Paris: Gallimard.
- Rosanvallon, Pierre. 1992. *Le sacre du citoyen*. Paris: Gallimard.
- Rousselier, Nicolas. 2000. Deux formes de représentation politique: le citoyen et l'individu. Teoksessa: Marc Sadoun (toim.), *La démocratie en France. 1. Idéologies*. Paris: Gallimard.
- Ruutu, Yrjö. 1935. *Valtiollinen tieto ja nykyaika*. Porvoo: WSOY.
- Sartre, Jean-Paul. 1983. *Cahiers pour une morale*. Paris: Gallimard.
- Schmitt, Carl. 1979 (1922). *Politische Theologie*. Berlin: Duncker & Humblot.
- Skinner, Quentin. 1984. The Idea of Negative Liberty: Philosophical and Historical Perspectives. Teoksessa: Richard Rorty, J.B. Schneewind ja Quentin Skinner (toim.), *Philosophy in History*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Skinner, Quentin. 1996. *Reason and Rhetoric in the Philosophy of Hobbes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Weber, Max. 1973 (1904). Die 'Objektivität' sozialwissenschaftlicher und sozialpolitischer Forschung. Teoksessa *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*, toim. Johannes Winckelmann. Tübingen: Mohr.
- Weber, Max. 1994 (1909–1910). Briefe 1909–1910. Teoksessa *Max-Weber-Gesamtausgabe* II/6, toim. M.Rainer Lepsius ja Wolfgang J. Mommsen.. Tübingen: Mohr.
- Weber, Max. 1973 (1917). Der Sinn der 'Wertfreiheit' der soziologischen und ökonomischen Wissenschaften. Teoksessa *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*, toim. Johannes Winckelmann. Tübingen: Mohr.
- Weber, Max. 1994 (1919). Politik als Beruf. Teoksessa *Max-Weber-Studienausgabe* I/17, toim. Wolfgang Schluchter. Tübingen: Mohr.